

El llenguatge

La gramàtica dels colors (I) 17/1/1986

Els noms més elementals que designen colors —diem noms elementals, no colors elementals— són, alhora adjectius: pertanyen a totes dues categories gramaticals. Són blanc, negre, gris, vermell, roig, groc, blau i verd. Es tracta de noms pròpiament de colors, no procedents de noms de coses que presentin una determinada coloració —encara que, etimològicament, per exemple, vermell s'emparenti amb verm, que vol dir «cuc», perquè s'obtenia d'un animal d'aquesta mena—, sinó mots hereditaris, procedents de formes llatines o germàniques, i els quals, quan s'usen com a adjectius, es comporten com tots els mots d'aquesta categoria, observant la concordança de gènere i nombre amb el substantiu. Notem que no n'hi ha cap d'invariable —fins i tot gris, que fa en el femení grisa, encara que molts semblin ignorar-ho i, naturalment, tots admeten la flexió normal del plural: una tarda grisa, uns ulls blaus, les cireres vermelles.

Però la nomenclatura dels colors compta amb d'altres termes exclusius més poc usuals, com carmesí, burell, glauc, atzur, caqui o faib, i, d'altra banda, s'ha anat incrementant incessantment amb tot d'altres noms, com castany, escarlata, grana, granat, lila, magenta, marró, porpra o púrpura, rosa, taronja, violeta, etc., que són els que designen cada una de les coses que serveixen de referència del color que es tracta d'indicar. I alguns d'aquests termes són mots que es resisteixen a ésser tractats com a adjectius, cosa que origina els dubtes naturals quant a la concordança amb el nom al qual s'han de referir, és a dir, el nom que designa la cosa de la qual han d'indicar el color. Vet aquí una llista —que ha d'ésser forçosament incompleta— dels que hem comprovat que el Diccionari Fabra admet com a adjectius, els quals, per tant, poden observar la concordança normal amb el substantiu que modifiquen: burell, castany, carmesí, faib (el color del lleó), glauc, lila, rosa i violeta. Direm, o podem dir, per tant, una camisa burella, cabells castanys, seda carmesina, una mula faiba, unes pedres glauques, flors liles, uns llacos roses, unes cintes violetes. Notem que els tres darrers, lila, rosa i violeta, com a adjectius, tenen una mateixa forma per als dos gèneres (la forma femenina corresponent al substantiu).

Albert Jané